

Trygghet i mötet

Hur skolan kan skapa en trygg miljö
för adopterade elever.

MYNDIGHETEN FÖR
FAMILJERÄTT OCH
FÖRÄLDRASKAPSTÖD

Adoption är en livslång process

Att vara internationellt adopterad börjar alltid i en förlust. Ett barn mister sina föräldrar, sitt språk och sin kultur. Även när barnet kommer till en kärleksfull adoptivfamilj finns det erfarenheter som kan följa med genom hela livet. De kan visa sig som en stilla oro, en känsla av sorg, problem med relationer, eller leda till missbruk, ångest och depression.

Det är viktigt för dig som jobbar i skolan att förstå att eleven du möter kan bära på en historia som inte syns. När du som vuxen visar förståelse, ser bakom beteendet och möter eleven med trygghet, kan du göra stor skillnad för både lärande och social utveckling.

Adoption och lärande – yttre och inre kaos

Tidiga separationer och trauman kan påverka elevens förmåga att prestera eller samarbeta med andra i skolan. Det kan märkas i klassrummet i form av koncentrationssvårigheter och svårt att sitta still, alternativt problem med känsloreglering som kan göra att eleven blir utåtagerande eller får ett oproportionerligt känslomässigt utbrott.

Rädslan för att bli övergiven igen kan också leda till att eleven ständigt söker bekräftelse från vuxna och

överpresterar för att visa sitt värde. Du möter ett till synes glatt barn som alltid gör sitt bästa och verkar välanpassat, men som samtidigt kämpar med problem som ingen ser.

Traumat från den tidiga separationen kan ge svårigheter att lita på vuxna. Eleven kanske drar sig undan och undviker att be om hjälp eller är avvisande och trotsig på grund av brist på tillit.

Att förstå

- Ett "välanpassat" barn kan kämpa lika mycket som någon som utåt visar sin frustration.
- Svårigheter i skolan kan ha sin grund i tidiga trauman, inte enbart i brist på motivation eller förmåga.
- Eleven kan reagera starkt i olika situationer, till exempel på kritik eller förändringar.

Diagnoser och missförstånd

Traumasyntom kan ibland misstas för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF). En elev kan till exempel ha svårt att koncentrera sig, reglera känslor eller förstå sociala koder, vilket kan likna adhd eller autism. Skillnaden är att svårigheterna kan vara rotade i tidiga

erfarenheter av separation eller omsorgsbrist.

Om skolans personal inte känner till adoptionens påverkan finns det en risk att eleven får fel stöd. Ibland leder det till överdiagnostisering, men kan även innebära en risk för att stödet inte är korrekt anpassat efter elevens behov.

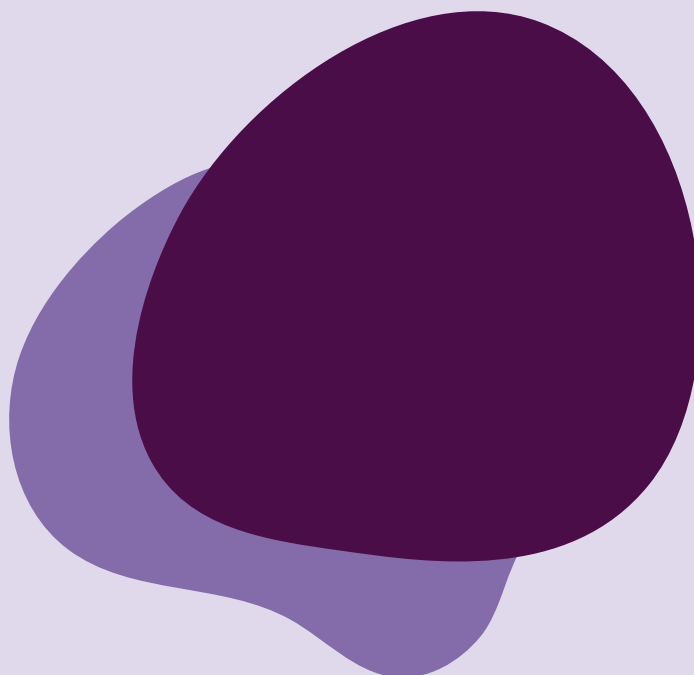
Att inte passa in

Internationellt adopterade barn löper större risk att komma i puberteten tidigt. Det är vanligast bland flickor, som kan få sin första mens redan i lågstadiet. Barnet kan känna sig annorlunda och ensam i sin förändring, bli retad av andra barn och få oönskad uppmärksamhet av vuxna. En tidig pubertet kan väcka känslor av skam och förvirring, särskilt om samtalsämnet är svårt att ta upp med adoptivföräldrarna.

Ibland kan en tidig pubertet leda till att internationellt adopterade barn är kortare jämfört med svenska normer. Känslan av att vara annorlunda och inte passa in kan påverka både självbild och kroppslig identitet.

Att tänka på

- Elevens beteende reflekterar ofta tidigare erfarenheter och bör inte enbart tillskrivas viljestyrka eller disciplin.
- Förändringar som klassbyten och ny personal är extra svåra för adopterade elever eftersom det bryter upp tryggheten och skapar nya separationer.
- Eleven kan bära på frågor och oro som den inte vågar dela med sina föräldrar.

Vem är jag? Var hör jag hemma?

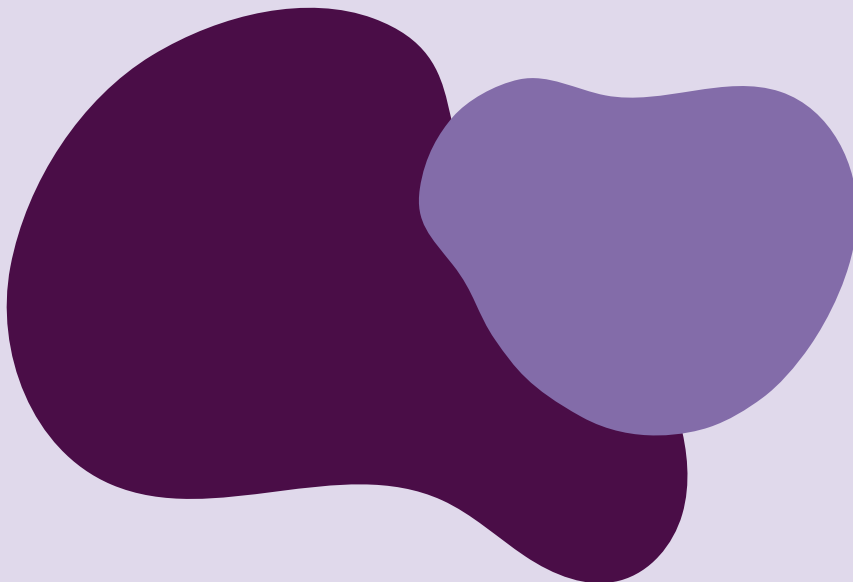
För många adopterade elever väcks identitetsfrågor redan i barndomen. I klassrummet kan det handla om att få frågor som "Var kommer du egentligen ifrån?", att bli särbehandlad för sitt utseende eller utsättas för rasism. Även kommentarer som sägs i all välmening kan skapa känslan av att vara annorlunda.

Flickor kan bli särskilt utsatta för exotifiering och objektifiering, med kommentarer om att de är "spännande" och "unika". Det kan skapa situationer där deras gränser inte respekteras vare sig nu eller i framtida relationer. Pojkar möter oftare rasistiska stereotyper om att vara stark och farlig, något som kan påverka självbilden och göra det svårt att visa sårbarhet.

Mellanförskap

I tonåren blir identitetsfrågan ofta ännu starkare. Känslan att stå med en fot i flera kulturer men inte fullt ut vara en självklar del av någon kan skapa en djup existentiell ambivalens. Det är en process som inte alltid är synlig för omgivningen, men som ofta utgör en central del av den inre upplevelsen.

Adoptionens komplexitet blir tydlig i spänningsfältet mellan ursprung och uppväxt, mellan inre upplevelser och yttre speglingar. Dubbelheten påverkar självkänslan och behöver ofta få ta plats i ett tryggt, icke-dömande samtal.

Att undvika

- Kommentarer som särskiljer eleven från andra, till exempel "Var kommer du ifrån?".
- Att bagatellisera rasism eller mobbning kopplad till adoption eller ursprung.
- Att exotifiera eleven genom att framhäva deras utseende eller bakgrund som "speciellt" på ett sätt som är särskiljande.

Att göra

- Se eleven som en hel individ – symtom och diagnoser ger inte alltid hela bilden.
- Skapa trygga rutiner! Förutsägbarhet minskar oro.
- Jobba aktivt med normer/inkludering/antirasism.
- Samverka med adoptivföräldrarna för att förstå barnets historia och behov.
- Bekräfta elevens hela identitet och sätt ord på de positiva resurser den bär med sig.

Den här foldern bygger på en rapport baserad på 8 000 timmar samtalsstöd med psykologer och psykoterapeuter, där adopterade och adoptivföräldrar delat sina erfarenheter.

Syftet med rapporten och foldern är att ge dig som arbetar inom skolan en ökad förståelse för hur adoption kan påverka adopterade och deras familjer samt bättre kunskap om hur du kan stödja och hjälpa.

Vill du veta mer?

Scanna QR-koden med din mobiltelefon för att läsa hela rapporten. mfof.se

MYNDIGHETEN FÖR
FAMILJERÄTT OCH
FÖRÄLDRASKAPSTÖD